

Het schoonste water aller tijden?

De Tweede Kamer verlangde een ambitiesnota. Zij ontving de notitie 'Pragmatische implementatie Europese Kaderrichtlijn Water in Nederland'. Een schets die past bij een praktisch ingesteld kabinet. Meent de staatssecretaris.

— Jelle Leenes

De Europese Kaderrichtlijn Water had al eind 2003 op hoofdlijnen in de Nederlandse wetgeving geïntegreerd moeten zijn. We lopen dus achter. De Europese Commissie in Brussel startte reeds een procedure voor ingebrekestelling. Staatssecretaris Melanie Schultz van Haegen van Verkeer en Waterstaat, die het dossier binnen het kabinet coördineert, vindt dat zij voor een zware opgave staat. 'Maar andere EU-lidstaten zitten met hetzelfde probleem'. Wat niet wegneemt dat de staatssecretaris heel graag zou zien dat ons parlement nog vóór de zomer met de KRW-implementatie instemt. Aan de notitie van het kabinet zal het niet liggen. Die biedt voldoende houvast, meent zij. Stellig ontkent zij dat de kabinetsnotitie defensief van aard zou zijn. 'Dat was zeker niet de bedoeling'. De afwezigheid van de term 'ambitie' op de cover van de notitie betekent volgens Schultz geenszins dat er sprake is van een plichtmatig document zonder doelstellingen. Integendeel. De opgaven zijn groot.

— Schultz zelf vond de naam ambitie-notitie een slechte keuze. Het suggereert te veel dat we gouden bergen beloven. Dat is niet zo, aldus een nuchtere staatssecretaris in gesprek met Het Waterschap. Het is volgens haar ook niet verstandig om je in deze fase van voorbereiding nu reeds al te zeer uit te spreken. 'Wat je richting Brussel vastlegt, moet de komende jaren immers ook worden waargemaakt'. Trouwens: de definitieve KRW-doelstellingen worden pas neergelegd in de stroomgebiedbeheersplannen. Die moeten in 2009 klaar zijn. Waarmee de bewindsvrouw niet gezegd wil hebben dat ons land en de Europese Commissie qua KRW-doelstellingen ver uit-

een lopen. Nederland wil ook niet onder haar verantwoordelijkheden uit komen. Het kabinet stelt zich wel realistisch op. Schultz: 'dat wilde Brussel ook. De Europese Commissie heeft alle lidstaten gevraagd met een goed onderbouwd verhaal te komen'. Wat die Nederlandse realiteitszin inhoudt, maakte de staatssecretaris onlangs nog eens vastberaden duidelijk in haar toespraak op de Waddenzeeconferentie in Leeuwarden: 'Nederland pleit voor een pragmatische, haalbare en betaalbare wijze van invoeren van de Kaderrichtlijn Water'.

— 'Het belangrijkste doel van de richtlijn is het bereiken van een goede waterkwaliteit en ecologie. In 2015 moet aan deze verplichtingen zijn voldaan. Onderweg moeten we een aantal mijlpalen bereiken, te beginnen met een rapportage aan Brussel eind dit jaar. In die rapportage moet zijn aangegeven hoe wij de richtlijn willen invoeren. Nederland moet dan aangeven hoe de watersituatie in ons land er op dit moment voorstaat. En tevens waar we moeilijkheden verwachten bij de realisering van de KRW-doelstellingen'.

— Schultz verheelde in Leeuwarden niet dat Nederland in 2015 niet alle KRW-doelen zal hebben gehaald. Voor probleemstoffen zoals fosfaten, zware metalen en enkele prioritairere stoffen is het doel – schoon water – niet haalbaar. Ons land komt daardoor echter niet direct in de problemen want lidstaten hebben de mogelijkheid om doelen lager te stellen of ze later te bereiken. Nederland zal waar nodig optimaal gebruik maken van die mogelijkheden voor het differentiëren van doelen en maatregelen, aldus Schultz. De kaderrichtlijn zelf verschafft die mogelijkheden onder andere

via het begrip *heavily modified waterbodies*. Aan deze 'sterk veranderde wateren' worden vooralsnog minder strenge eisen gesteld dan aan wateren in hun oorspronkelijke staat. Dat komt goed uit, want vrijwel geen water in ons land is meer aan te duiden als geheel natuurlijk. Een strategische handigheid? Schultz weerspreekt het. 'Nederland maakt zich er niet van af', verzekert zij. Het biedt ons weliswaar de gelegenheid doelen te faseren, 'maar het naar beneden stellen tot onder het niveau van het bestaande Nederlandse beleid, is uitgesloten. Uiteindelijk moeten ook in ons land uiterlijk in 2027 alle doelen van de *European Water Framework directive* zijn bereikt'.

— In bijvoorbeeld een land als Zweden ligt dat anders. Schultz: 'daar kom je na een paar honderd kilometer rijden nog grote, ongerepte meren tegen. Hadden we die in Nederland nog maar. Maar zo is het niet. Vrijwel al het water in ons land is min of meer kunstmatig. Meren, rivieren, noem maar op. Zelfs de oevers van de relatief ongerepte Waddenzee zijn door mensenhanden gecreëerd. Daar kun je niet zo maar de KRW-doelstellingen op van toepassing verklaren'.

Toch ontkomt geen enkel EU-land aan het KRW-regime van Brussel. Ook Nederland niet. Schultz herhaalt het nog maar eens. Zij bezocht de afgelopen maanden de nodige lidstaten in verband met het naderende Nederlandse voorzitterschap van de Unie in de tweede helft van dit jaar. De hoogwaterproblematiek stond tijdens deze visites als eerste op de agenda. Maar de KRW kwam ook veelvuldig ter sprake. En wat blijkt? Geen enkele lidstaat van de Unie weet nog precies wat de gevolgen zijn van de richtlijn. Schultz:

'de lidstaten kijken nog heel erg naar elkaar. Wat doen mijn buurlanden? Met name de nieuwe EU-landen krijgen het zwaar. Vrij algemeen is wel de overtuiging dat de kaderrichtlijn hard nodig is. Water is tenslotte een belangrijk erfgoed'.

— De KRW biedt Nederland ook zeker kansen, meent Schultz. 'Ons land is de afvoerput van Europa. Om die reden zijn wij sterk afhankelijk van wat er bovenstrooms aan maatregelen wordt getroffen. De kaderrichtlijn biedt ons een goede onderhandelingspositie met de buurlanden. Die kunnen hun waterkwaliteitsproblemen in de toekomst veel minder op ons afwentelen'. De stroomgebiedbenadering (*river basin district approach*) in de KRW spreekt de staatssecretaris mede om die reden ook zeer aan. Zij ondersteunt die benadering van harte, ook al wordt daardoor bijvoorbeeld de Waddenzee als één ecosysteem opgedeeld in wel zes of zeven districten. Lastig misschien, aldus Schultz, tenzij 'tegelijkertijd wordt gestreefd naar een integrale benadering' en het voorkomen van een 'coördinatiecircuitus met onnodige, extra administratieve lasten'. Het kabinet heeft er bij de – unanieme – vaststelling van de nu voorliggende notitie bewust voor gekozen geen kostenraming toe te voegen. Daar is het volgens Schultz nog veel te vroeg voor. 'We zitten nog pas in de implementatiefase'. De concrete maatregelen en doelen worden pas in 2009 vastgesteld. Maar dat alle KRW-maatregelen de komende jaren miljarden euro's kosten is evident. De komende jaren wordt naar verwachting van de staatssecretaris ook pas allengs

duidelijk wie, welke kosten, voortvloeiende uit de KRW, voor zijn rekening neemt. Over het daarbij horende instrumentarium is mogelijk al dit jaar wat meer te zeggen, voorspelt zij, terwijl een completer beeld nog in deze kabinetsperiode (2006) is te verwachten. Tegen die tijd is ook meer duidelijk wat de uitvoering van het Nationale Bestuursakkoord Water (waterkwantiteit) in financiële zin betekent.

— Wat verwacht de staatssecretaris trouwens van alle partners in het KRW-verhaal? Zij laat blijken tevreden te zijn over de constructieve opstelling en inbreng tot nu toe van gemeenten, waterschappen, waterleidingbedrijven, boerenorganisaties of natuurbeheerders. Iedereen is overtuigd van de noodzaak van de kaderrichtlijn al zijn er nog wel onzekerheden en nuanceverschillen c.q. meningsverschillen over de kosten en te nemen maatregelen. Op zich geen punt, aldus Schultz. Maar het is nu wel zaak om – tijdens uitgebreide afstemingsrondes – de handen ineen te slaan. Schultz heeft in elk geval ook goede nota genomen van de insteek via de Unie van de waterschappen. Die wensen al jarenlang, en nu echt, de aanpak van de verontreiniging van het oppervlaktewater (puntbronnen en diffuse bronnen) door landbouw, industrie, verkeer en recreatie. Zij verlangen daarnaast de aanpak van de overstromen vanuit de gemeentelijke rioleringsstelsels. Zelf krijgen de waterschappen te maken met strengere eisen op het gebied van de waterzuivering. Het aan de KRW verbonden kostenaspect gaat in de toekomst ook allerminst voorbij aan bur-

ger en bedrijfsleven. Het rioleringsbeheer gaat meer kosten. De waterzuivering evenzeer. Dat betekent ongetwijfeld een verdere verhoging van de lokale lasten. Daarnaast krijgen bedrijven te maken met extra milieueisen.

— Schultz vindt het nog wel te vroeg om de burger nu al uitgebreid over de gevolgen van de KRW te informeren. De kosten en baten moeten eerst concreet in beeld zijn gebracht. Besloten is om de lopende campagne Nederland leeft met Water, die gericht is op wateroverlast en watertekort (kwantiteit) nu nog niet te belasten met het kwalitatieve verhaal van de KRW. Dat zou te verwarrend werken. Dat neemt volgens de staatssecretaris niet weg dat de waterschappen er in hun communicatie wel al aandacht aan kunnen besteden. Maar *first things first*. Het woord is nu aan de Tweede Kamer. Die discussieert nog voor de zomer over de implementatie van de KRW. Schultz verwacht bij die gelegenheden zeker nog de nodige vragen. Tegelijk denkt zij dat de parlementariërs wel begrijpen dat het KRW-proces moet doorgaan. Nederland kan zich niet permitteren de invoering van de KRW in onze nationale wetgeving nog verder voor zich uit te schuiven. Bovendien, besluit zij: er is nog tijd genoeg voor de inhoudelijke discussies over alle maatregelen.

— Schultz loopt niet vooruit op de uitkomst van de KRW-debatten. Maar haar aandachtige toehoorder veronderstelt dat de bandbreedte zich bevindt tussen twee uitersten: willen we in Nederland het schoonste water aller tijden of zeggen we tegen Brussel: we doen het voorlopig nog een beetje minder.